

Π5.2.4 Σύνταξη Ενιαίου Επιμορφωτικού Υλικού

MIS 5035543: «ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΣΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΚΑΙ ΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ»

Γνωστικό Πεδίο: Κοινωνικές Επιστήμες

Γνωστικό Αντικείμενο: Ιστορία (Δημοτικού)

Ο Επόπτης

.....

Ονοματεπώνυμο – Υπογραφή

ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΣΕΝΑΡΙΟ ΣΤ' ΤΑΞΗΣ

1. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

Τίτλος διδακτικού σεναρίου: Ο Μακεδονικός Αγώνας

Δημιουργός: Σταύρος Παπαδόπουλος

Βαθμίδα – Τάξη: Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση Στ' τάξη

Εμπλεκόμενες γνωστικές περιοχές και συμβατότητα με ΠΣ

Γνωστικό Αντικείμενο: Ιστορία Στ' Δημοτικού

Θεματικό Πεδίο: Νεότεροι Χρόνοι

Θεματική ενότητα: Η Ελλάδα ανεξάρτητο κράτος 19^{ος} αιώνας έως στο κίνημα του Γουδή (1909)

Υποενότητα: Η έκφραση του Ανατολικού Ζητήματος στα Βαλκάνια και ο Μακεδονικός Αγώνας 1904-1908.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα όπως αναφέρονται στο ΠΣ:

-Να κατανοούν και να ιεραρχούν τις αιτίες των μεταβολών στη Βαλκανική χερσόνησο στα τέλη του 19^{ου} και στις αρχές του 20αίωνα.

-Να είναι ενήμεροι για τη διάσωση του ελληνισμού της Μακεδονίας σε συνθήκες υποδούλωσης και διεκδίκησής του.

-Να εντοπίζουν τις σπουδαιότερες φάσεις και τα πιο σημαντικά γεγονότα του Μακεδονικού Αγώνα

-Να αξιολογούν τη σημασία του Μακεδονικού Αγώνα για τη μετέπειτα ενσωμάτωση της Μακεδονίας στην Ελλάδα

-Να κατανοούν έννοιες όπως «κομιτατζήδες», «ανταρτικές ομάδες», «διείσδυση».

Σχέση με άλλες θεματικές ενότητες ή/και θεματικά πεδία του γνωστικού αντικείμενου ή/και άλλα γνωστικά αντικείμενα:

Η ενότητα που θα διδάξουμε σχετίζεται με την ενότητα που έχει τίτλο η «Μεγάλη Ιδέα και η εδαφική επέκταση της Ελλάδας τον 19^ο αιώνα». Αυτή ήταν η ενότητα που διδάχθηκαν στο προηγούμενο μάθημα οι μαθητές και συνδέεται μιας και οι μαθητές/τριες έχουν διδαχθεί τις περιοχές που ενσωματώθηκαν στο ελληνικό κράτος (Ιόνια νησιά, Θεσσαλία) και το πότε συνέβη(19ος αιώνας). Στην προηγούμενη ενότητα οι μαθητές/τριες διδάχθηκαν πέρα από τα εδάφη που ενσωματώθηκαν στο ελληνικό κράτος και τον Ελληνοτουρκικό πόλεμο του 1897 και τα καταστροφικά αποτελέσματα για τους Έλληνες. Χρονικά λοιπόν βρισκόμαστε στα τέλη του 19^{ου} αιώνα.

Η ενότητα που θα διδαχτούν τώρα οι μαθητές αποτελεί τη χρονική συνέχεια της προηγούμενης μιας και θα αναφερθούμε σε γεγονότα που συνέβησαν στα τέλη του 19^{ου} και στις αρχές του 20^{ου} αιώνα. Η αναφορά μας βασίζεται σε διαφορετική γεωγραφική περιοχή, την Μακεδονία, μια περιοχή που αποτελούσε πεδίο αντιπαράθεσης μεταξύ Ελλήνων, Τούρκων και Βουλγάρων και η ενότητα που θα διδάξουμε αποτελεί μέρος της θεματικής ενότητας: «Η Ελλάδα ανεξάρτητο κράτος -19^{ος} αιώνας έως το κίνημα στου Γουδή».

Χρονική διάρκεια : 1 Διδακτική ώρα

2. ΣΚΕΠΤΙΚΟ ΣΕΝΑΡΙΟΥ - ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ/ ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Κύριος στόχος της ενότητας είναι να κατανοήσουν οι μαθητές/τριες τις ενέργειες σε διπλωματικό και στρατιωτικό τομέα των Βουλγάρων για να καταστήσουν την περιοχή της Μακεδονίας, τμήμα του νεοσύστατου τότε κράτους τους και παράλληλα την αντίδραση των Ελλήνων στις πρακτικές αυτές των Βουλγάρων. Βασικά ζητούμενα είναι να αντιληφθούν οι μαθητές/τριες πότε διεξήχθη ο Μακεδονικός Αγώνας, τι είχε προηγηθεί και τον καθοριστικό ρόλο του Μακεδονικού αγώνα στο να ενσωματωθεί η Μακεδονία στο σύγχρονο ελληνικό κράτος.

Στα προς ανάλυση ζητήματα είναι η κατάσταση της Οθωμανικής αυτοκρατορίας στο δεύτερο μισό του 19^{ου} αιώνα, οι συνέπειες της ήττας της στο Ρωσοτουρκικό πόλεμο, οι κινήσεις και η στρατηγική που

ακολούθησε η Βουλγαρία για να κυριαρχήσει στην Μακεδονία, οι κινήσεις και οι πρακτικές που εφάρμοσε η Βουλγαρία στην εκκλησία και στην εκπαίδευση, οι αντίστοιχες κινήσεις των Ελλήνων, ο ρόλος της εκκλησίας, των Μητροπολιτών και του απλού κλήρου από την ελληνική πλευρά, τι ήταν οι κομιτατζήδες και πώς έδρασαν, οι αντάρτικες ομάδες των Ελλήνων, από ποιους στελεχώθηκαν, που διεξάγονταν οι συγκρούσεις, ποιος ο ρόλος του Ελληνικού Προξενείου Θεσσαλονίκης, ποιοι ήταν οι πρωταγωνιστές του Μακεδονικού Αγώνα, πόση διάρκεια είχε, ποιες αλλαγές έγιναν στην Τουρκία με το κίνημα των Νεότουρκων, πώς και πότε ολοκληρώθηκε ο Μακεδονικός Αγώνας.

3. ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΕΣ ΓΝΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΠΙΘΥΜΗΤΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

Οι μαθητές/τριες γνωρίζουν βασικές γνώσεις ηλεκτρονικών υπολογιστών και αξιοποίησης των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας για να μπορούν να αξιοποιήσουν το ψηφιακό υλικό που θα χρησιμοποιηθεί στη διάρκεια της διδασκαλίας. Η ομαδοσυνεργατική μέθοδος διδασκαλίας θα αξιοποιηθεί για τη συγκεκριμένη ενότητα, επομένως απαιτείται οι μαθητές/τριες να γνωρίζουν να εργάζονται ομαδικά και να λειτουργούν ως ομάδα. Ως προς τις δεξιότητες να καταφέρουν την εμβάθυνση στη συγκεκριμένη ιστορική περίοδο. (Μακεδονικού αγώνα). Να αντιληφθούν ότι υπάρχει η δυνατότητα άντλησης ιστορικών στοιχείων από διάφορες πηγές : επίσκεψη Μουσείων-βιβλιογραφία, ιστοσελίδες και να προβαίνουν σε ανάλυση -σύνθεση στοιχείων που θα οδηγήσουν στην εύρεση σχέσης αιτίας –αιτιατού και στην ανάπτυξη κριτικής σκέψης, και ερμηνείας γεγονότων.

4. ΣΚΟΠΟΣ ΣΕΝΑΡΙΟΥ - ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Σκοπός του σεναρίου είναι να κατανοήσουν οι μαθητές τη σημασία του Μακεδονικού Αγώνα στο να αποτύχουν τα σχέδια των Βουλγάρων που στόχευαν στην προσάρτηση της Μακεδονίας στο δικό τους κράτος και ότι ο Μακεδονικός αγώνας συνετέλεσε τα μέγιστα στο να καταστεί, τα αμέσως επόμενα έτη, η Μακεδονία τμήμα του ελληνικού κράτους. Στο διδακτικό σενάριο επιδιώκουμε και μια σειρά από επιμέρους διδακτικούς στόχους όπως:

1. Να κατανοήσουν οι μαθητές/τριες τη χρονική διάρκεια του Μακεδονικού Αγώνα (1904-1908), τα αντιμαχόμενα μέρη και το πλαίσιο στο οποίο διεξήχθη ο Μακεδονικός Αγώνας.
2. Να γνωρίσουν και να μάθουν τους πρωταγωνιστές του Μακεδονικού Αγώνα από την ελληνική πλευρά και την προσφορά τους.

3. Να ενημερωθούν ότι τα δύο αντιμαχόμενα μέρη (Ελλάδα και Βουλγαρία) στην προσπάθεια τους να κυριαρχήσουν στην περιοχή της Μακεδονίας εστίασαν σε δύο τομείς: στην εκκλησία και στην εκπαίδευση.
4. Να πληροφορηθούν για τις ενέργειες και των δύο πλευρών (Ελλάδας-Βουλγαρίας) σχετικά με την εκκλησία και την εκπαίδευση.
5. Να ενημερωθούν για τις ενέργειες στον χώρο της εκπαίδευσης και από τα δύο αντιμαχόμενα μέρη (Ελλάδα- Βουλγαρία) και για ποιο λόγο έδειξαν τόση σημασία στον τομέα της παιδείας.
6. Να γνωρίζουν για την προσφορά των δασκάλων στον Μακεδονικό Αγώνα.
7. Να γνωρίζουν το ρόλο της εκκλησίας από την ελληνική πλευρά, τις ενέργειες και τις πρωτοβουλίες Μητροπολιτών και κλήρου στο να στηριχθεί ο Μακεδονικός Αγώνας και ο πληθυσμός των περιοχών αυτών.
8. Να γνωρίζουν τις ενέργειες και τις δράσεις των Βουλγάρων σχετικά με την ίδρυση της Εξαρχίας, πού στόχευε και σε τι αποσκοπούσε.
9. Να ξέρουν τι ήταν οι κομιτατζήδες, πώς και πού έδρασαν στη Μακεδονία, ποιος ήταν ο σκοπός τους και πώς αντιμετωπίστηκαν από τους Μακεδονομάχους.
10. Να γνωρίζουν τις έννοιες Μακεδονομάχος, τη συγκρότηση των αντάρτικων ομάδων, τον τόπο καταγωγής των Μακεδονομάχων, τις συνθήκες που έδρασαν και αγωνίστηκαν και την τεράστια προσφορά τους.
11. Να γνωρίζουν τους βασικούς πρωταγωνιστές του Μακεδονικού αγώνα. Πρωταγωνιστές από τα πεδία των συγκρούσεων, από το χώρο της εκκλησίας και από τον πολιτικό-διπλωματικό χώρο.
12. Να γνωρίσουν την εμβληματική προσωπικότητα του Παύλου Μελά, την προσφορά του, το θάνατο του και τις συνέπειες του θανάτου του στο Μακεδονικό ζήτημα.
13. Να ενημερωθούν για την επανάσταση των Νεότουρκων και πώς επηρέασε τον τερματισμό των συγκρούσεων και τη λήξη του Μακεδονικού Αγώνα.

Πέρα από τους γνωστικούς στόχους που αναπτύσσονται στο διδακτικό μας σενάριο επιδιώκονται και συναισθηματικοί στόχοι όπως το να μάθουν οι μαθητές/τριες να λειτουργούν ως μέλος της ομάδας και να αναπτύξουν τη συνεργασία μεταξύ των ομάδων. Επίσης να καταφέρουν να προσεγγίσουν βιωματικά, πρόσωπα και ιστορικά γεγονότα. Επιδιώκεται η ικανοποίηση εκφραστικών και ψυχοκινητικών στόχων όπως το να σχεδιάζουν τρόπους δράσης για μεγαλύτερη εμβάθυνση σε θέματα ιστορικά και να αναπτύξουν δημιουργικότητα, φαντασία, γλωσσική έκφραση μέσα από λογοτεχνικές, θεατρικές, μουσικές δραστηριότητες.

5. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΗ ΥΛΙΚΟΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ

Η οργάνωση της τάξης έχει γίνει με βάση την ομαδοσυνεργατική μέθοδο διδασκαλίας και τα παιδιά είναι χωρισμένα σε ομάδες των 4-5 ατόμων. Απαιτείται ηλεκτρονικός υπολογιστής και βιντεοπροβολέας (σε περίπτωση που ο εξοπλισμός αυτός δεν παρέχεται στη σχολική αίθουσα προτείνεται η δυνατότητα οι μαθητές/τριες να χρησιμοποιήσουν το εργαστήρι της πληροφορικής).

Στη διάρκεια της διδασκαλίας θα γίνει χρήση χαρτών που παρουσιάζουν τα Βαλκανικά κράτη τη σχετική περίοδο, τους οποίους έχει προηγουμένως εντοπίσει ο εκπαιδευτικός. Παράλληλα θα αξιοποιηθούν παραθέματα και εικόνες που σχετίζονται με την ενότητα και θα βοηθήσουν να κατανοηθεί η ενότητα από τους μαθητές/τριες. Πολύ σημαντική είναι η ιστορική γραμμή που θα συμπληρωθεί από τους μαθητές/τριες και θα βοηθήσει να κατανοήσουν τότε διαδραματίστηκαν τα γεγονότα.

Στα πλαίσια της χρήσης και της αξιοποίησης των Τ.Π.Ε. ο εκπαιδευτικός έχει επιλέξει σχετικές ιστοσελίδες και συνδέσμους που σχετίζονται άμεσα με την ενότητα. Υπάρχει η δυνατότητα ο ίδιος ο εκπαιδευτικός να έχει δημιουργήσει εποπτικό υλικό (αρχεία τύπου διαφανειών ppt). Θα κληθούν οι μαθητές/τριες να επισκεφτούν τις ιστοσελίδες και τους συνδέσμους αυτούς και παρακολουθήσουν συγκεκριμένα επιλεγμένα στιγμιότυπα. Οφείλει ο εκπαιδευτικός να προβεί σε σύντομες – ολιγόλεπτες – επιλογές από αυτό το ψηφιοποιημένο – οπτικοακουστικό υλικό, αλλιώς δεν θα είναι ρεαλιστική η ολοκλήρωση του μαθήματος σε μια διδακτική ώρα, όπως προβλέπεται από το πρόγραμμα σπουδών.

6. ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Στη διδασκαλία μας θα εφαρμόσουμε την ομαδοσυνεργατική μέθοδο διδασκαλίας. Οι μαθητές/τριες είναι χωρισμένοι σε ομάδες των 4-5 ατόμων. Οι ομάδες είναι μεικτές (αγόρια και κορίτσια) και οι ομάδες έχουν συγκροτηθεί με τέτοιο τρόπο ώστε να είναι ισοδύναμες στο γνωστικό τομέα. Ακολουθούμε την πάγια τακτική στην ανάθεση ρόλων δηλαδή κάθε ομάδα έχει τον συντονιστή/στρια, τον εκφωνητή/τρια και τα μέλη. Επιλέξαμε να εφαρμόσουμε τη συγκεκριμένη μέθοδο γιατί η ηλικία και οι αντιληπτικές ικανότητες των μαθητών το επιτρέπουν.

Ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι συντονιστικός, παρέχει το υλικό, τις πηγές, τις εργασίες και καλεί τις ομάδες να αφομοιώσουν τη νέα γνώση, να επεξεργαστούν τις πηγές και το υλικό, να καταλήξουν σε συμπεράσματα και να αποτιμήσουν πρόσωπα και ιστορικά γεγονότα. Σχετικά με τις τεχνικές αξιολόγησης σε καμιά περίπτωση δεν προωθείται η σείρα απομνημόνευση. Κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας έχουμε τη δυνατότητα της διαμορφωτικής αξιολόγησης. Με τη χρήση διαφορετικής μορφής εργασιών όπως σωστού- λάθους, πολλαπλής επιλογής, συμπλήρωσης κενών, κρυπτόλεξου, αντιστοίχισης. ελέγχουμε άμεσα κατά πόσο οι μαθητές/τριες κατανόησαν τη νέα ενότητα που μόλις διδάχθηκαν και μπορούμε πλέον να προβούμε σε μια αθροιστική αξιολόγηση. Παράλληλα τους δίνουμε φύλλα εργασίας που περιέχουν εργασίες ίδιας μορφής και δυσκολίας αλλά και πιο σύνθετες εργασίες με μεγαλύτερο βαθμό δυσκολίας για να τις απαντήσουν στο σπίτι.

7. ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΠΟΡΕΙΑΣ

Η διδασκαλία μας θα αρχίσει με την απαραίτητη σύνδεση με την προηγούμενη διδαχθείσα ενότητα η οποία είναι: «Η Μεγάλη Ιδέα και η εδαφική επέκταση της Ελλάδας». Θέτουμε ερωτήσεις στους μαθητές/τριες για να διαπιστώσουμε κατά πόσο έγιναν κατανοητά αυτά που διδάχθηκαν σε συνδυασμό με το φύλλο εργασίας που τους είχε δοθεί και αναφέρονταν στην ενότητα αυτή.

Στη συνέχεια ως αφόρμηση, θα προβάλλουμε ένα χάρτη των Βαλκανίων του 1830 και θα καλέσουμε σε ομάδες τους μαθητές/τριες να μας πουν τα κράτη που φαίνονται στο χάρτη και την έκταση του καθενός. Θα προβάλλουμε έναν ακόμη χάρτη του 1878 (μετά το Συνέδριο του Βερολίνου) και θα τους καλέσουμε να μας επισημάνουν τα εδάφη των κρατών και ποιες διαφοροποιήσεις διαπίστωσαν και τέλος θα προβάλλουμε και ένα χάρτη του 1900 για να διαπιστώσουν ποια ήταν τα κράτη των Βαλκανίων εκείνη την περίοδο και την έκταση τους.

Θα περάσουμε στην επόμενη φάση της διδασκαλίας μας που είναι να κατανοήσουν οι μαθητές/τριες την έννοια του «Ανατολικού ζητήματος» και τους καλούμε να εργαστούν σε ομάδες και να μας πουν ποια κράτη δημιουργήθηκαν, ποια χρονική περίοδο, ποιο κράτος έχανε συνεχώς εδάφη. Θα κατανοήσουν με τον τρόπο αυτό τα μεγάλα προβλήματα που αντιμετώπιζε η Οθωμανική αυτοκρατορία και τις συνέπειες αυτών των προβλημάτων που ήταν η συνεχής απώλεια εδαφών.

Στη συνέχεια θα αναφερθούμε στο κύριο διδακτικό αντικείμενο της ενότητας που είναι το Μακεδονικό ζήτημα. Θα έχουμε σχεδιάσει μια ιστορική γραμμή που θα έχει αφετηρία το 1897, έτος που διεξήχθη ο Ελληνοτουρκικός πόλεμος με ήττα των Ελλήνων και με τον τρόπο αυτό συνδέουμε με την προηγούμενη ενότητα και παράλληλα δίνουμε τη δυνατότητα στους μαθητές να θυμηθούν το ιστορικό πλαίσιο της εποχής, ότι βρισκόμαστε στα τέλη του 19ου αιώνα και στις αρχές του 20ου αιώνα.

Θα μεταφερθούμε στον σύνδεσμο του Μουσείου Μακεδονικού Αγώνα και θα δείξουμε στιγμιότυπα διάρκειας 3 λεπτών από ένα ντοκιμαντέρ που επιμελήθηκε ο καθηγητής Ευάγγελος Κωφός και

παρουσιάζει τις ενέργειες των Βουλγάρων για να επικρατήσουν στην περιοχή της Μακεδονίας. Στο βίντεο αναφέρονται με κατάλληλο για την ηλικία των μαθητών/τριων τρόπο οι απαραίτητες ιστορικές πληροφορίες.

Στη συνέχεια μέσω αρχείου ppt που θα δείξουμε, θα εστιάσουμε σε δύο τομείς: την εκκλησία και την εκπαίδευση. Αρχικά στην εκκλησία θα αναφερθούμε και θα εξηγήσουμε τον όρο «Εξαρχία» τον ρόλο της και τι σήμαινε να ανήκει κάποιος στην Εξαρχία. Έπειτα στο ρόλο των κομιτατζήδων, τις ενέργειες τους, πού στόχευαν και τον τρόπο δράσης τους.

Ακολούθως θα προβάλουμε χάρτη με τα ελληνικά και βουλγαρικά σχολεία, τους μαθητές/τριες που φοιτούσαν σε αυτά και φωτογραφίες από ελληνικά σχολικά κτήρια, μαθητές, εκπαιδευτικούς.

Θα ζητήσουμε από τους μαθητές/τριες να εργαστούν σε ομάδες και να μας απαντήσουν ποια μεριά είχε τα περισσότερα σχολεία και μαθητές, τι σήμαινε αυτό και για ποιο λόγο έστειλαν οι Βούλγαροι τους κομιτατζήδες και αν η ενέργεια τους αυτή συνδέεται με τη σύνθεση του πληθυσμού της περιοχής. (Προτείνεται κάθε ομάδα να απαντήσει διαφορετικό ερώτημα).

Συνεχίζοντας θα περάσουμε στην επόμενη φάση της διδασκαλίας που είναι η αναφορά στις ενέργειες της ελληνικής πλευράς και της αντίδρασης της στις βουλγαρικές ενέργειες. Θα αναφερθούμε στις ενέργειες Μητροπολιτών και ιερέων για να στηρίξουν τους Έλληνες. Μετά θα προβάλουμε ένα αρχείο ppt που έχει τίτλο : «Οι Πρωταγωνιστές του Μακεδονικού Αγώνα» στο οποίο θα αναφέρουμε τον όρο Μακεδονομάχος και θα παρουσιάζουμε τη δράση και τις ενέργειες των προσώπων που αποτέλεσαν τις κορυφαίες μορφές του Μακεδονικού Αγώνα, μορφές όπως ο Λ. Κορομηλάς, ο Μητροπολίτης Καραβαγγέλης, ο Ι. Δραγούμης, οι Μακεδονομάχοι Τέλλος Άγρας, Παύλος Μελάς, Κώστας Μαζαράκης, Παναγιώτης Παπατζανετέας. Καπετάν Κώττας. Στη συνέχεια θα προβληθεί ένα βίντεο 2 λεπτών από την εκπαιδευτική τηλεόραση της ΕΡΤ με βάση τη ζωή του Παύλου Μελά και ειδικότερα στις επιστολές του Μελά από την Μακεδονία προς τη σύζυγο του, που αναφέρεται στις ενέργειες του ελληνικού κράτους και τα ελληνικά αντάρτικα τμήματα.

Αμέσως μετά θα προβληθεί στους μαθητές ένα αρχείο ppt το οποίο θα αναφέρεται στην κορυφαία και εμβληματική μορφή του Μακεδονικού Αγώνα τον Παύλο Μελά. Στο υλικό αυτό παρουσιάζεται με συνοπτικό τρόπο η ζωή, οι σπουδές και κυρίως η δράση και η θυσία του Παύλου Μελά καθώς και ο αντίκτυπος του θανάτου του στον Μακεδονικό Αγώνα.

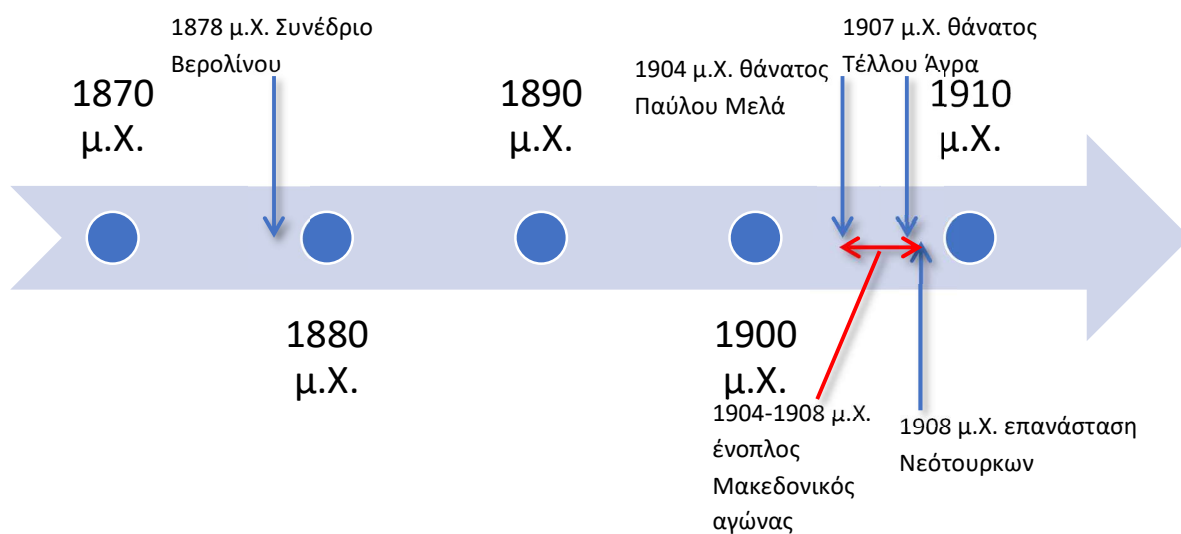
Επόμενο βήμα στη διδασκαλία μας είναι η ομαδική εργασία στους μαθητές/τριες με ερώτημα να χαρακτηρίσετε τον Παύλο Μελά και πώς ο θάνατος του ενίσχυσε τον Μακεδονικό αγώνα;

Ολοκληρώνοντας την διδακτική της ενότητας θα ακολουθήσει μια σύντομη αναφορά στους Νεότουρκους, τι ήταν, πότε ήρθαν στην εξουσία και θα συνδεθεί η παρουσία τους στο προσκήνιο με τη λήξη του Μακεδονικού Αγώνα. Βασικό ζητούμενο είναι να γίνει απόλυτα κατανοητό στους μαθητές/τριες ότι ο Μακεδονικός Αγώνας είχε διάρκεια την περίοδο 1904-1908.

Στις συνέχεια έχοντας τους μαθητές/τριες σε ομάδες τους καλούμε να απαντήσουν σε ασκήσεις εμπέδωσης και κατανόησης της ύλης. Οι ασκήσεις έχουν μια ποικιλία στη μορφή τους και περιλαμβάνουν ασκήσεις σωστού- λάθους, συμπλήρωσης προτάσεων, πολλαπλής επιλογής. Οι μαθητές/τριες απαντούν στις εργασίες 1, 2, 4, 6, 7. (ανάλογα με τον χρόνο που έχουμε)

Τέλος μοιράζουμε στους μαθητές/τριες φύλλα εργασίας και τους καλούμε να απαντήσουν τις εργασίες 8, 12, 14 . Πρόκειται για σύνθετες εργασίες από πηγές που παρουσιάζουν την κατάσταση στη λίμνη των Γιαννιτσών, τις συνθήκες ζωής και τις δυσκολίες των Μακεδονομάχων, το ρόλο των ιερέων. (ανάλογα με τους μαθητές/τριες επιλέγουμε κάποια από τις εργασίες και όχι υποχρεωτικά όλες)

(Επειδή έχω χρησιμοποιήσει τρία αρχεία μορφής ppt που δεν υπάρχει δυνατότητα να ανέλθουν στην πλατφόρμα παραθέτω ενδεικτικά υλικό από τα αρχεία αυτά).

Χάρτης των Βαλκανίων το 1830

Χάρτης των Βαλκανικών κρατών το 1879

Χάρτης των Βαλκανικών κρατών το 1900.

Εφημερίδες της εποχής που αναφέρονται στη δράση των κοιμητοζήδων

Χάρτης του Βιλαετίου της Θεσσαλονίκης με τα σχολεία. Με κόκκινο χρώμα τα ελληνικά και με πράσινο τα βουλγαρικά

Ελληνικό νηπιαγωγείο στο Μοναστήρι.

Έλληνες δάσκαλοι και μαθητές σε εκδρομή

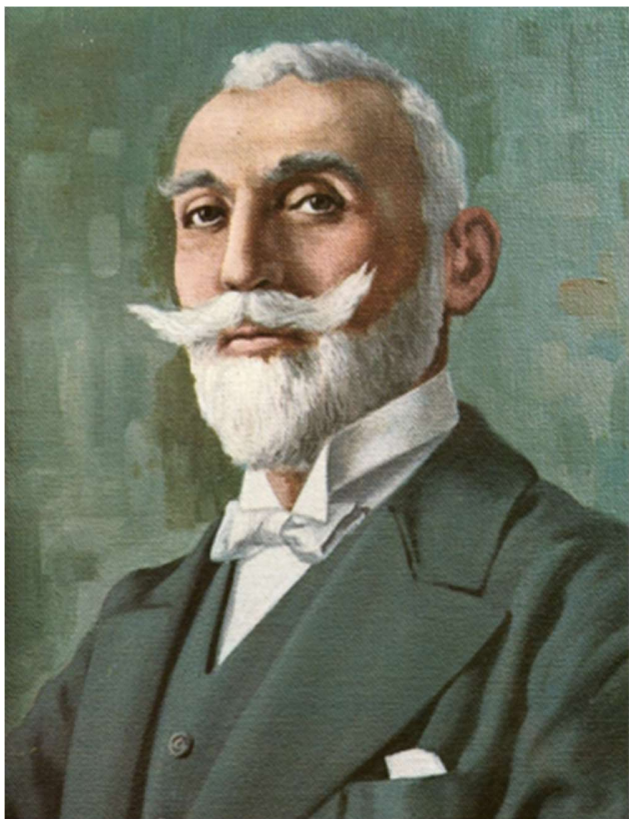
Ελληνικά σχολεία στην περιοχή της Μακεδονίας

Η «Νίκειος» Σχολή στο Νυμφαίο

Ο Γενικός Πρόξενος της Ελλάδας στη Θεσσαλονίκη Λάμπρος Κορομηλάς

Ο Μακεδονομάχος Παύλος Μελάς Ο μητροπολίτης Καστοριάς Γερμανός Καραβαγγέλης

Ο Καπετάν Άγρας με τον Καπετάν Νικηφόρο Χάρτης της λίμνης των Γιαννιτσών (βάλτος)

Μακεδονομάχοι στη λίμνη των Γιαννιτσών

8. ΠΙΘΑΝΕΣ ΕΠΕΚΤΑΣΕΙΣ - ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΕΣ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

Το διδακτικό σενάριο στα πλαίσια προσαρμογής του μπορεί να καλύψει την εξ αποστάσεως εκπαίδευση με την χρήση αρχείων μορφής ppt. Η χρήση υλικού τέτοιας μορφής μας δίνει τη δυνατότητα να εμπλουτίσουμε και να ενισχύσουμε το υλικό που θα χρησιμοποιήσουμε στη διάρκεια του μαθήματος και να μειώσουμε τις δυσκολίες που παρουσιάζει η εξ αποστάσεως εκπαίδευση.

Στην περίπτωση αυτή θα διαφοροποιήσουμε τη διδακτική μας πρακτική και επειδή καθίσταται δύσκολη η εφαρμογή της ομαδοκεντρικής διδασκαλίας θα εφαρμόσουμε το μοντέλο της ερμηνευτικής προσέγγισης με κατευθυνόμενο διάλογο. Στις πιθανές επεκτάσεις μας δίνεται η δυνατότητα να αξιοποιήσουμε το χρόνο που μας περισσεύει και να αναφερθούμε αναλυτικότερα στους πρωταγωνιστές του Μακεδονικού αγώνα παρουσιάζοντας αρχείο διαφανειών ppt με θέμα την ζωή και τη δράση του Παύλου Μελά. Πιθανή προέκταση του σεναρίου είναι να εμβαθύνουμε στο ρόλο της εκπαίδευσης και των εκπαιδευτικών στο Μακεδονικό Αγώνα.

9. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ – ΔΙΚΤΥΟΓΡΑΦΙΑ

1. Συλλογικό έργο «Ιστορία του Ελληνικού Έθνους», τόμος ΙΔ, «Νεώτερος Ελληνισμός κατό το 1881-1913», εκδόσεις: Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα, 1977.
2. Συλλογικό έργο, επιμέλεια Κολλιόπουλος Ι–Χασιώτης Ι «Η Νεότερη και Σύγχρονη Μακεδονία», τόμος Α, «Η Μακεδονία κατά την Τουρκοκρατία», εκδόσεις: Παπαζήση, Αθήνα, 1992.
3. Μιχαηλίδης Ι. «Αφανείς γηγενείς μακεδονομάχοι 1903 – 1913», εκδόσεις: University Studio Press και Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών, Θεσσαλονίκη, 2008.
4. Συλλογικό έργο, επιμελητές Στεφανίδης Δ. - Βλασσίδης Β- Κωφός Ε. «Μακεδονικές Ταυτότητες στο Χρόνο», εκδόσεις: Πατάκης, Αθήνα, 2008.
5. Βακαλόπουλος Κ. «Ο ένοπλος αγώνας στη Μακεδονία (1904 – 1908)», εκδόσεις: Σταμούλης, Θεσσαλονίκη, 2009.
6. Συλλογικό έργο, επιμελητές: Γούναρης Β. - Μιχαηλίδης Ι.- Αγγελόπουλος Γ. «Ταυτότητες στη Μακεδονία», εκδόσεις: Παπαζήση, Αθήνα, 1997.
7. Γκιουλέκας Κ. «Ο Μακεδονικός αγώνας από τις εφημερίδες της εποχής», εκδόσεις: Μένανδρος, Θεσσαλονίκη, 2016.

- 8.Γούναρης Β. «Ο Μακεδονικός Αγώνας μέσα από τις φωτογραφίες του 1904-1908» Εκδόσεις: Έφεσος, Αθήνα, 2001.
- 9.Χατζηγεωργίου –Χασιώτη Β. «Αποτυπώσεις του μακεδονικού αγώνα στη νεοελληνική πεζογραφία», εκδόσεις: University Studio Press, Θεσσαλονίκη, 2003.
10. Ιστορική και Εθνολογική Εταιρεία Ελλάδος Ο Μακεδονικός Αγώνας έκδοση Εθνικό Ιστορικό Μουσείο, Αθήνα ,2018.
- 11.Νικόλτσιος Ν. «Ο Μακεδονικός αγώνας και οι μνήμες του (1904-1908)» εκδόσεις: Λόγος και Εικόνα, Θεσσαλονίκη, 2013.
- 12.Douglas D. «Ελληνικός αγώνας στη Μακεδονία 1897-1913», εκδόσεις Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη, 1996.
13. Μαζαράκης –Αινιάν. Κ. «Ο Μακεδονικός Αγώνας», εκδόσεις Δωδώνη, Αθήνα, 2004.
14. «Αποκρυπτογραφώντας τον Μακεδονικό Αγώνα», εκπαιδευτικό πρόγραμμα του Μουσείου Μακεδονικού Αγώνα, σχεδιασμένο από την Καραμπάτη Γ, Το πρόγραμμα απευθύνεται σε μαθητές/τριες των Γ, Δ, Ε, Στ, τάξεων του δημοτικού σχολείου.
15. «Ταξιδεύοντας πάνω σε μια πένα και ένα... ποντίκι» εκπαιδευτικό πρόγραμμα του Μουσείου Μακεδονικού Αγώνα, υπεύθυνη προγράμματος Καραμπάτη Γ. Το πρόγραμμα απευθύνεται σε μαθητές Ε, Στ τάξεως δημοτικού και μαθητές Γυμνασίου- Λυκείου.
16. «Ο Μακεδονικός Αγώνας στο Βάλτο των Γιαννιτσών» Μουσειοσκευή του Μουσείου Μακεδονικού Αγώνα, σχεδιασμός του προγράμματος από την Καραμπάτη Γ.
17. «Παύλος Μελάς ένας άνθρωπος της εποχής του» Εικονογραφημένο ιστορικό λεύκωμα από το οικογενειακό αρχείο της εγγονής του εμβληματικού ήρωα,. Έκδοση Μουσείο Μακεδονικού Αγώνα..
18. Αρχαιακό Υλικό Αγώνες και Διλήμματα –Η Μακεδονία του Παύλου Μελά μέσα από τα σημειωματάρια του, Μουσείο Μακεδονικού Αγώνα εκδόσεις Ερωδιός, επιμέλεια έκδοσης Καραμπάτη Γ, πρόλογος Ζάννας Δ. Αθήνα, 2005.
19. Επιμέλεια Γούναρης Β. «Το Ανέκδοτο Ημερολόγιο του Μακεδονομάχου Ευθυμίου Καούδη», εκδόσεις Μουσείο Μακεδονικού Αγώνα, Θεσσαλονίκη, 1992.
- (Παρατίθενται ενδεικτικά βιβλία παιδικής λογοτεχνίας που αναφέρονται στον Μακεδονικό Αγώνα)
20. Δέλτα Π. «Στα Μυστικά του Βάλτου», Εκδόσεις: Μεταίχιμο, Αθήνα, 2014.
21. Δέλτα Π. σε κόμικ από τους Ράγκο Γ -Πανταζή Π. «Στα Μυστικά του Βάλτου», Εκδόσεις: Polaris, Αθήνα, 2018.
- 22.Συλλογικό-Επιμέλεια Κολλιόπουλος Ι- Μιχαηλίδης Ι-Ξυδόπουλος Ι: «Κάποτε στη Μακεδονία», εκδόσεις: Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών – University Studio Press, Θεσσαλονίκη, 2011.

23. Βιγγοπούλου Μ: «Κάποτε στη Μακεδονία», εκδόσεις Άθως, Θεσσαλονίκη, 2017.
24. Γρηγοριάδου- Σουρέλη Γ. «Καπετάν Κώττας», εκδόσεις: Ψυχογιός, Αθήνα, 1998.
(Παρατίθενται εκπαιδευτικά προγράμματα του Μουσείου Μακεδονικού Αγώνα)
25. «Αποκρυπτογραφώντας τον Μακεδονικό Αγώνα», εκπαιδευτικό πρόγραμμα του Μουσείου Μακεδονικού Αγώνα, σχεδιασμένο από την Καραμπάτη Γ, Το πρόγραμμα απευθύνεται σε μαθητές/τριες των Γ, Δ, Ε, Στ, τάξεων του δημοτικού σχολείου.
26. «Ταξιδεύοντας πάνω σε μια πένα και ένα... ποντίκι» εκπαιδευτικό πρόγραμμα του Μουσείου Μακεδονικού Αγώνα, υπεύθυνη προγράμματος Καραμπάτη Γ. Το πρόγραμμα απευθύνεται σε μαθητές Ε και Στ τάξεως δημοτικού και μαθητές Γυμνασίου- Λυκείου.
27. «Ο Μακεδονικός Αγώνας στο Βάλτο των Γιαννιτσών» Μουσειοσκευή του Μουσείου Μακεδονικού Αγώνα, σχεδιασμός του προγράμματος από την Καραμπάτη Γ.
28. «Παύλος Μελάς ένας άνθρωπος της εποχής του» Εικονογραφημένο ιστορικό λεύκωμα από το οικογενειακό αρχείο της εγγονής του εμβληματικού ήρωα,. Έκδοση Μουσείο Μακεδονικού Αγώνα.
29. Αρχαιακό Υλικό Αγώνες και Διλήμματα –Η Μακεδονία του Παύλου Μελά μέσα από τα σημειωματάρια του, Μουσείο Μακεδονικού Αγώνα εκδόσεις Ερωδιός, επιμέλεια έκδοσης Καραμπάτη Γ, πρόλογος Ζάννας Δ. Αθήνα, 2005.
30. Επιμέλεια Γούναρης Β. «Το Ανέκδοτο Ημερολόγιο του Μακεδονομάχου Ευθυμίου Καούδη», εκδόσεις Μουσείο Μακεδονικού Αγώνα, Θεσσαλονίκη, 1992.

ΔΙΚΤΥΟΓΡΑΦΙΑ:

31. <https://imma.edu.gr/> Η ιστοσελίδα του Μουσείου Μακεδονικού Αγώνα στη Θεσσαλονίκη.
32. <https://archive.ert.gr/7119/> Αρχείο Ε.Ρ.Τ Μακεδονικός Αγώνας 1904-1908 Δίψα Ελευθερίας Αλλοτινή, πρώτο μέρος Παραγωγή Ε.Ρ.Τ 1988
33. <https://archive.ert.gr/7793/> Αρχείο Ε.Ρ.Τ Μακεδονικός Αγώνας; 1904-1908, Δίψα ελευθερίας- Αλλοτινή, δεύτερο μέρος Παραγωγή Ε.Ρ.Τ 1988
34. <https://archive.ert.gr/37126/> Αρχείο Ε.Ρ.Τ Μορφές του Μακεδονικού Αγώνα, Παραγωγή Ε.Ρ.Τ 1993.
35. <https://www.youtube.com/watch?v=v6rCjwI0cMs&t=328s> «Ο Μακεδονικός Αγώνας» μέρος 1^ο Παραγωγή του Ιδρύματος Μουσείου Μακεδονικού Αγώνα, σε κείμενα του καθηγητή Ευάγγελου Κωφού.

36. <https://www.youtube.com/watch?v=tsinfTJWLXI> «Ο Μακεδονικός Αγώνας» μέρος 2ο Παραγωγή του Ιδρύματος Μουσείου Μακεδονικού Αγώνα, σε κείμενα του καθηγητή Ευάγγελου Κωφού.
37. <https://edutv.minedu.gov.gr/index.php/istoria-2?start=36> Ταινία από την εκπαιδευτική τηλεόραση με τίτλο «Παύλος Μελάς : Γράμματα από τη Μακεδονία Α-Β μέρος» Το πρώτο επεισόδιο προβάλλει στοιχεία από τη ζωή και την πολυσχιδή προσωπικότητά του και το δεύτερο μέρος στηρίζεται σχεδόν εξ' ολοκλήρου στα γράμματα που ο ίδιος στέλνει από τη Μακεδονία στη γυναίκα του Ναταλία Δραγούμη.